

CivilsTap

Quality & Affordable Education

PUNJAB PCS

MAINS

PREVIOUS YEAR QUESTIONS

2014-2021

PUNJABI LANGUAGE-3

www.civilstap.in

 +91 9056723751

PPSC MAINS PYQ : PUNJABI LANGUAGE

2015

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਪੈਰਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੇਠਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ

ਕਵੀ ਚਿੱਤ ਸਦਾ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੀ ਨਿਸ਼ਲਤਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੋਲੇ ਭਾਵ ਮਿਲੇ ਰਖੁਰਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਿਗਰੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸੁਝ ਉਹਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਲਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸਚਾਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਅਕਲ ਜਿਹੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਸੀਸੇ ਤੇ ਪੈ-ਪੈ ਬਾਹਰਲੇ ਦੀ ਅਨਾਤਮਤਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਅੰਤਰੀਵ ਦੀ ਆਤਮਤਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਪਦਾਰਥ ਦੀ ਬਾਹਰੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵੜਨ ਤੇ ਵੜ ਕੇ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਸਾਡੇ ਚਿੱਤ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਰਸ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਂ ਰਸ ਹੈ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਕਵੀ ਤੇ ਛਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕੁਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੱਬ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਰੱਬ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ, ਰੱਬ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਘੜੀ ਜਿਹੜੀ ਕਵੀ ਨੈਣ, ਵਕੀਟ-ਨੈਣਾਂ ਸਦਕੇ, ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਸਦਕੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਜੇਬਨ ਵਾਂਗ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਛ ਥੀਣ-ਅਥੀਣ ਹੋਣ-ਅਣਹੋਣ ਜਿਹੇ ਦਾ ਵੇਲਾ ਰੰਗ ਫਸ ਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਰਸ ਹੈ। ਇਹ ਭੇਤ ਕੇਵਲ ਸੱਚਾ ਰਸਿਕ ਕਿਰਤ ਵਾਲਾ ਪਾਰਥੀ ਚਿੱਤ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

1. ਰਸ ਤੋਂ ਕਿ ਭਾਵ ਹੈ
2. ਕਵੀ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ
3. ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਅਲੋਕਿਕ ਰਸ ਉੱਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?
4. ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਦਾ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
5. ਪੈਰੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਲਿਖੋ

(1) ਰਸ ਤੋਂ ਕਿ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ:

ਰਸ ਦਾ ਭਾਵ ਉਹ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਹੈ ਜੋ ਕਵੀ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰਲੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਅੰਦਰਲੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਨੰਦ ਭੌਤਿਕ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਲੋਕਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(2) ਕਵੀ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ:

ਕਵੀ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਬਹੁਤ ਸੂਕਸ਼ਮ, ਨਿਰਮਲ ਅਤੇ ਗਹਿਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

(3) ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਅਲੋਕਿਕ ਰਸ ਉੱਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ:

ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਰੱਬ-ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੱਬ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਅਲੋਕਿਕ ਰਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(4) ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਦਾ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?

ਉੱਤਰ:

ਬਾਹਰਲਾ ਸੰਸਾਰ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅੰਦਰਲਾ ਸੰਸਾਰ ਆਤਮਕ, ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਰਸ-ਭਰਪੂਰ ਹੈ।

(5) ਪੈਰੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਲਿਖੋ।

ਉੱਤਰ:

“ਕਾਵਿ ਰਸ ਦੀ ਅਲੌਕਿਕ ਅਨੁਭੂਤੀ”

2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੀ ਇਕ-ਤਿਹਾਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ ਢੁਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖੋ

ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਜਾਂ ਆਤਮ-ਕਥਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੁਨਰ ਉਸਾਰੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਚਿਤ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ। ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਉਸ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਹਲ ਰਿਹਾ : ਦਰਅਸਲ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੇਲੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸਿਮਰਤੀ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਰਵੇ ਹੀ ਯਾਦ-ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਲਿਖ ਹੋਏ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਸਵੈ ਜੀਵਨੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਕਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾਣੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਲੇਖਕ ਕਿਸੇ ਮਨ-ਭਾਉਂਦੇ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵਡਿਆਈ ਜਾਂ ਸਵੈ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਚੋਸ਼ਟਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਉਘੜਦਾ। ਸੋ, ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਲੇਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਲਈ ਨਿਰਪੇਖ ਹੋਕੇ ਲਿਖਣ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰ :

ਸਿਰਲੇਖ : ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦੀ ਰਚਨਾ

ਸੰਖੇਪ :

ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ, ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਯਾਦ-ਸ਼ਕਤੀ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦਰਸਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

3. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3. ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸੌ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ:-

(ੳ) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ - (200 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟਲ ਵਿੱਚ)।

ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਨਿੱਕੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਪੂਰੇ ਕਿ ਉਹ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜੂਡੋ ਕਰਾਟੇ (martial art) ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਰੂਰ ਦਾਖਲਾ ਲਵੇ।

(ਅ) ਤੁਹਾਡਾ ਖਰੀਦਿਆ ਰੰਗੀਨ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਸੇਂਟ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਬਦਲਣ ਲਈ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ।

3 (ੳ)ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਨਿੱਕੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜੂਡੋ-ਕਰਾਟੇ (Martial Art) ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਦਾਖਲਾ ਲਵੇ।

ਪਤਾ :

ਘਰ ਨੰਬਰ 24, ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ

ਲੁਧਿਆਣਾ

ਤਾਰੀਖ : 10 ਮਾਰਚ 2015

ਪਿਆਰੀ ਨਿੱਕੀ ਭੈਣ,

ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਸਲਾਮ।

ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਸੁਖੀ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਵੇਂਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਜੂਡੋ-ਕਰਾਟੇ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਦਾਖਲਾ ਲਵੇਂ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਆਤਮ-ਰੱਖਿਆ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੂਡੋ-ਕਰਾਟੇ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀ, ਸਗੋਂ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਤੈਨੂੰ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਵੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਸਰ ਪਾਏਗੀ। ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹ ਮੌਕਾ ਨਾ ਗਵਾਏਂ।

ਉਮੀਦ ਹੈ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਵੇਂਗੀ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਾਖਲਾ ਲਵੇਂਗੀ। ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ।

ਤੈਰਾ ਪਿਆਰ ਭਰਾ/ਭੈਣ

(ਅ)ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਰੰਗੀਨ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਬਦਲਵਾਉਣ ਲਈ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ।

ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਪਤਾ :

ਘਰ ਨੰਬਰ 18, ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨਗਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਤਾਰੀਖ : 10 ਮਾਰਚ 2015

ਨੂੰ,

ਮੈਨੇਜਰ ਸਾਹਿਬ,

ਮੈਸਰਜ਼ ਸਟਾਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕਸ,

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਵਿਸ਼ਾ : ਗਾਰੰਟੀ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਰੰਗੀਨ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਸੰਬੰਧੀ।

ਮਾਣਯੋਗ ਸਾਹਿਬ ਜੀ,

ਨਿਵੇਦਨ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਟੇਰ ਤੋਂ 15 ਜਨਵਰੀ 2015 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੰਗੀਨ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ (ਬ੍ਰਾਂਡ – ਸੋਨੀ, ਮਾਡਲ ਨੰਬਰ XZ-32) ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਖਰੀਦ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਅਚਾਨਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨ ਬਿਲਕੁਲ ਕਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰਵਿਸ ਸੈਂਟਰ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਅਜੇ ਵੀ ਗਾਰੰਟੀ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗ੍ਰਾਹਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਧਿਆਨ ਦਿਓਗੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਵਾਂ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਓਗੇ।

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

ਆਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸੂ,

4. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ (ਲਗਭਗ 400 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ) ਲੇਖ ਲਿਖੋ:

ੳ) ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ

ਅ) ਜਾਤ ਕੀ ਗਰਭ ਨਾ ਕਰੀਐ ਕੋਇ

ੲ) ਨਾਰੀ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ

ਸ) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

(ੳ) ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ: ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ

ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਦਾਂ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ, ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਵਰਗੇ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਵਾਧੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹਨ। ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ।

ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਅਤਿ-ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਲਾਭਦਾਇਕ ਜੀਵਾਣੂ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਬੇਜਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਅਤਿਧਿਕ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਰੀ ਅਤੇ ਬੰਜਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਨਾਲ ਭੂਜਲ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਦਾਰਥ ਖੁਰਾਕ ਰਾਹੀਂ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕੈਂਸਰ, ਚਮੜੀ ਰੋਗ ਅਤੇ ਪਚਨ ਸੰਬੰਧੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਦਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਜੈਵਿਕ ਖਾਦਾਂ, ਹਰੀ ਖਾਦ ਅਤੇ ਕੰਪੋਸਟ ਖਾਦ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੋਵੇਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋ ਸਕੇ।

(ਅ) ਜਾਤ ਕੀ ਗਰਭ ਨਾ ਕਰੀਐ ਕੋਇ

“ਜਾਤ ਕੀ ਗਰਭ ਨਾ ਕਰੀਐ ਕੋਇ” ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਹੱਤਾ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਾਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ-ਨੀਚ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਤ-ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਜਾਤੀ ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਕੜਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਅਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਵਰਗੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਰਮ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਭੇਦਭਾਵ ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ, ਕਰਮ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਨਮ ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ “ਜਾਤ ਕੀ ਗਰਭ ਨਾ ਕਰੀਐ ਕੋਇ” ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ੲ) ਨਾਰੀ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ

ਨਾਰੀ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ, ਸੁਰੱਖਿਆ, ਆਰਥਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ। ਨਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੂਲ ਇਕਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਨਾਰੀ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਾਰੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਜ ਉਹ ਹਰ ਖੇਤਰ—ਸਿੱਖਿਆ, ਵਿਗਿਆਨ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ—ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਰੀ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਨਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ “ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ, ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ”, “ਉਜਵਲਾ ਯੋਜਨਾ” ਵਰਗੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਇਸ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ, ਦਹੇਜ ਪ੍ਰਥਾ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਾਰੀ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਜ ਸੁਸਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਿਸ਼ੀਲ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਸ) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਅੱਜ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ, ਅਫੀਮ, ਭੁੱਕੀ, ਚਿੱਟਾ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਦਬਾਅ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਅਤੇ ਗਲਤ ਸੰਗਤ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਤਣਾਅ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਖੀਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਸ਼ੇੜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਕਸਰ ਅਪਰਾਧ ਵੱਲ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਅਵਿਵਸਥਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤਿੰਨੋਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਨਸ਼ਾ-ਮੁਕਤੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣੀ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ:-

In a vast country like India inhabited by people following a variety of religions, speaking various languages and observing different cultures, customs and traditions, communal harmony is absolutely necessary for national integration, peace and prosperity. Besides, the issue of communal harmony is quite relevant and significant under the present circumstances in which communal frenzy and religious intolerance have been posing a serious threat and danger to our national unity. Before Independence, we used to curse the British for communal divide and violence. But foreign rulers are no more here to sow the seeds of communal disruption, division and hatred.

ਓ) ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ, ਸਾਂਝੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਫਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਅਤੇ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਫਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਫਿਰਕੂ ਵੰਡ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਸਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਕ ਹੁਣ ਫਿਰਕੂ ਵਿਘਨ, ਵੰਡ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਅ) ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ -

1. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਫ਼ ਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ।
2. ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਅੱਠਵਾਂ ਬਚਾ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਮਰਦਾ ਹੈ
3. ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
4. ਉਹ ਤੇਹੜਾ ਦਿਖਾਓ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ
5. ਅੱਜ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸਿਹਤ ਲਈ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ

(ਅ) ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ :

1. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਫ ਦਾ ਬਟਨ ਦਬਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

→ When we use the telephone, we switch off the power.

2. ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਅੱਠਵਾਂ ਬੱਚਾ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਮਰਦਾ ਹੈ।

→ In our country, every eighth child dies of cancer.

3. ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

→ Electricity and water should be used properly.

4. ਉਹ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦਿਖਾਓ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

→ Show the gift which your father had sent.

5. ਅੱਜ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸਿਹਤ ਲਈ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

→ Today environmental pollution has become such a big threat to health.

ਭਾਗ-ਅ

6. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਅਖਾਣਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ

1. ਅੰਨ੍ਹੇ ਅੱਗੇ ਰੋਣਾ ਅੱਖੀਆਂ ਦਾ ਖੇਣਾ

2. ਭੁੱਖੇ ਦੀ ਧੀ ਰਜੀ ਤੇ ਖੇਹ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗੀ

3. ਮਨ ਹਰਾਮੀ ਹੁੱਜਤਾਂ ਢੇਰ

4. ਉਬਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਦਿੱਤਾ ਮਹਿਲਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਡਰ

5. ਉਜੜੇ ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਗਾਲੜ ਪਟਵਾਰੀ

ਅ) ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ

1. ਹਵਾਈਆਂ ਉਡਾਉਣੀਆਂ

2. ਮੁੱਖੀ ਨਿਗਲਣੀ

3. ਮਨ ਦੀਆਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਣੀਆਂ

4. ਕੋਛਾ ਵਜਾਉਣੀਆਂ

5. ਅੱਖਾਂ ਪੱਕ ਜਾਣੀਆਂ

ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਅਖਾਣਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ :

1. ਅੰਨ੍ਹੇ ਅੱਗੇ ਰੋਣਾ ਅੱਖੀਆਂ ਦਾ ਖੇਣਾ

→ ਬੇਸਮਝ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅੱਗੇ ਰੋਣਾ ਅੱਖੀਆਂ ਦਾ ਖੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

2. ਭੁੱਖੇ ਦੀ ਧੀ ਰਜੀ ਤੇ ਖੇਹ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗੀ

→ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਭੁੱਖੇ ਦੀ ਧੀ ਰਜੀ ਤੇ ਖੇਹ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗੀ ਵਾਲਾ ਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3. ਮਨ ਹਰਾਮੀ ਹੁੰਜਤਾਂ ਢੇਰ

→ ਜੇ ਮਨ ਹਰਾਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਹਰ ਕੰਮ ਲਈ ਹੁੰਜਤਾਂ ਢੇਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

4. ਉਬਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਦਿੱਤਾ ਮਹਿਲਾਂ ਦਾ ਕੀ ਡਰ

→ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਲੜਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕਿਹਾ—ਉਬਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਦਿੱਤਾ ਮਹਿਲਾਂ ਦਾ ਕੀ ਡਰ।

5. ਉਜੜੇ ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਗਾਲੜ ਪਟਵਾਰੀ

→ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਜੜੇ ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਗਾਲੜ ਪਟਵਾਰੀ ਵਾਂਗ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ :

1. ਹਵਾਈਆਂ ਉਡਾਉਣੀਆਂ

→ ਅਚਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਚੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਵਾਈਆਂ ਉਡ ਗਈਆਂ।

2. ਮੁੱਖੀ ਨਿਗਲਣੀ

→ ਗਲਤੀ ਆਪਣੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖੀ ਨਿਗਲ ਲਈ।

3. ਮਨ ਦੀਆਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਣੀਆਂ

→ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਨ ਦੀਆਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ।

4. ਕੋਛਾ ਵਜਾਉਣੀਆਂ

→ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਕੋਛਾ ਵਜਾਉਣੀਆਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

5. ਅੱਖਾਂ ਪੱਕ ਜਾਣੀਆਂ

→ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੱਕ ਗਈਆਂ ਹਨ।

7. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ

1. ਭਰਪੂਰ

2. ਠਿਥੈਟੂ

3. ਉਸਤਾਦ

4. ਹਲਾਲੀ

5. ਨਕਾਰ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ :

1. ਭਰਪੂਰ – ਖਾਲੀ

2. ਠਿਥੈਟੂ – ਸਾਫ਼

3. ਉਸਤਾਦ – ਸ਼ਾਗਿਰਦ

4. ਹਲਾਲ – ਹਰਾਮ
5. ਨਕਾਰ – ਸਵੀਕਾਰ

8. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲੋ

1. ਜੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਪਾਸ ਹੋਵੇਗੀ (ਨਾਂਵ ਵਾਚਕ ਬਣਾਓ।)
2. ਤੁਸੀਂ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਾਚਕ ਬਣਾਓ।)
3. ਮਸਜਿਦ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ (ਸਾਧਾਰਨ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਕ ਬਣਾਓ।)
4. ਉਹ ਘਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੀ ਟੀ.ਵੀ ਵੇਖਣ ਲਗਾ (ਮਿਸ਼੍ਰਿਤ ਵਾਕ ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਕ ਬਣਾਓ।)
5. ਕੁੜੀ ਨੇ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਈ ਹੈ (ਸਾਧਾਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਾਚਕ ਬਣਾਓ।)

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲੋ :

1. ਜੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਪਾਸ ਹੋਵੇਗੀ
(ਨਾਂਵ ਵਾਚਕ ਬਣਾਓ।)

ਉੱਤਰ:

ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਣਾ।

2. ਤੁਸੀਂ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ
(ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਾਚਕ ਬਣਾਓ।)

ਉੱਤਰ:

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ?

3. ਮਸਜਿਦ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ
(ਸਾਧਾਰਨ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਕ ਬਣਾਓ।)

ਉੱਤਰ:

ਵਾਹ! ਮਸਜਿਦ ਕਿੰਨੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ!

4. ਉਹ ਘਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੀ ਟੀ.ਵੀ ਵੇਖਣ ਲਗਾ
(ਮਿਸ਼੍ਰਿਤ ਵਾਕ ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਕ ਬਣਾਓ।)

ਉੱਤਰ:

ਉਹ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ ਵੇਖਣ ਲਗਾ।

5. ਕੁੜੀ ਨੇ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਈ ਹੈ

(ਸਾਧਾਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਾਚਕ ਬਣਾਓ।)

ਉੱਤਰ:

ਕੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਈ ਹੈ?

9. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9 ਵਾਚ ਬਦਲੇ (ਕਰਤਰੀ ਵਾਚ ਤੋਂ ਕਰਮਣੀ ਵਾਚ/ਕਰਮਣੀ ਤੋਂ ਕਰਤਰੀ ਵਾਚ);

1. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ
2. ਕੁਤੇ ਤੋਂ ਭੋਕਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ
3. ਗੀਤ ਕੁੜੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
4. ਮੈਚ ਕਪਿਲ ਦੁਆਰਾ ਜਿੱਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
5. ਕਿਤਾਬ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਖਰੀਦੀ ਹੋਈ ਹੈ।

1. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਕਰਤਰੀ → ਕਰਮਣੀ)

ਉੱਤਰ: ਕਿਤਾਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

2. ਕੁਤੇ ਤੋਂ ਭੋਕਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

(ਕਰਮਣੀ → ਕਰਤਰੀ)

ਉੱਤਰ: ਕੁਤਾ ਭੋਂਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

3. ਗੀਤ ਕੁੜੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਕਰਮਣੀ → ਕਰਤਰੀ)

ਉੱਤਰ: ਕੁੜੀਆਂ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

4. ਮੈਚ ਕਪਿਲ ਦੁਆਰਾ ਜਿੱਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਕਰਮਣੀ → ਕਰਤਰੀ)

ਉੱਤਰ: ਕਪਿਲ ਨੇ ਮੈਚ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ।

5. ਕਿਤਾਬ ਸ਼ਾਮ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਹੋਈ ਹੈ।

(ਕਰਮਣੀ → ਕਰਤਰੀ)

ਉੱਤਰ: ਸ਼ਾਮ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦੀ ਹੈ।

10. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਓ,

ਤਾਂ ਠੀਕ ਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਆਖਿਆ ਸਿਆਣੇ ਸੱਚ ਹੀ ਆਖਦੇ ਨੇ ਨਰਕ ਸੁਰਗ ਤਾਂ ਏਸੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਐ ਦੂਰ ਕਿਉਂ ਜਾਈਏ ਮੈਂ ਨਰਕ ਨੀ ਭੰਗ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਐ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਮੇ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਤੇ ਤੂੰ ਸੁਰਗ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਏ ਏਸ ਸੁਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਬਣਨ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਓ :

“ਤਾਂ ਠੀਕ,” ਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਆਖਿਆ, “ਸਿਆਣੇ ਸੱਚ ਹੀ ਆਖਦੇ ਨੇ। ਨਰਕ-ਸੁਰਗ ਤਾਂ ਏਸੇ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਨੇ। ਦੂਰ ਕਿਉਂ ਜਾਈਏ? ਮੈਂ ਨਰਕ ਨਹੀਂ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ?”

ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਮੇ, ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਤੇ ਤੂੰ ਸੁਰਗ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਏ। ਏਸ ਸੁਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਬਣਨ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

11. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਗੇਤਰ ਲਾ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਓ:

ਨਿਰ, ਏ, ਮੰਦ, ਪੜ੍ਹ, ਗੈਰ

1. ਨਿਰ – ਨਿਰਦੋਸ਼
2. ਏ – ਏਕਤਾ
3. ਮੰਦ – ਮੰਦਬੁੱਧੀ
4. ਪੜ੍ਹ – ਪੜ੍ਹਾਕੂ
5. ਗੈਰ – ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ

12. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 12 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਿਛੇਤਰ ਲਾ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਓ:

ਵੰਦ, ਬੀ, ਈਲਾ, ਬਾਨ, ਆਲੂ

ਵੰਦ
ਧੰਨਵੰਦ
ਗੁਣਵੰਦ

-ਬੀ-ਮਜ਼ਦੂਰਬੀ
-ਈਲਾ - ਰੰਗੀਲਾ
-ਬਾਨ -ਮੇਜ਼ਬਾਨ
-ਆਲੂ
ਦਿਆਲੂ ,ਕਿਰਪਾਲੂ

13. ਪ੍ਰਸ਼ਨ 13 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦੇ-ਦੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤੋ ਕਿ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ

ਬੋਲੀ, ਲਈ, ਕਿੱਲਾ, ਦਾਰੂ, ਹਾਰ

1. ਬੋਲੀ

(ਅ) ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੀ ਅਤੇ ਨਿਮਰ ਹੈ। (ਭਾਸ਼ਾ/ਬੋਲਚਾਲ)

(ਬ) ਘਰ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਬੋਲੀ ‘ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। (ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਕੀਮਤ)

2. ਲਈ

(ਅ) ਉਸ ਨੇ ਪਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। (ਲਈ = ਵਾਸਤੇ)

(ਬ) ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲਈ ਗਿਆ। (ਲਈ = ਲੈ ਗਿਆ)

3. ਕਿੱਲਾ

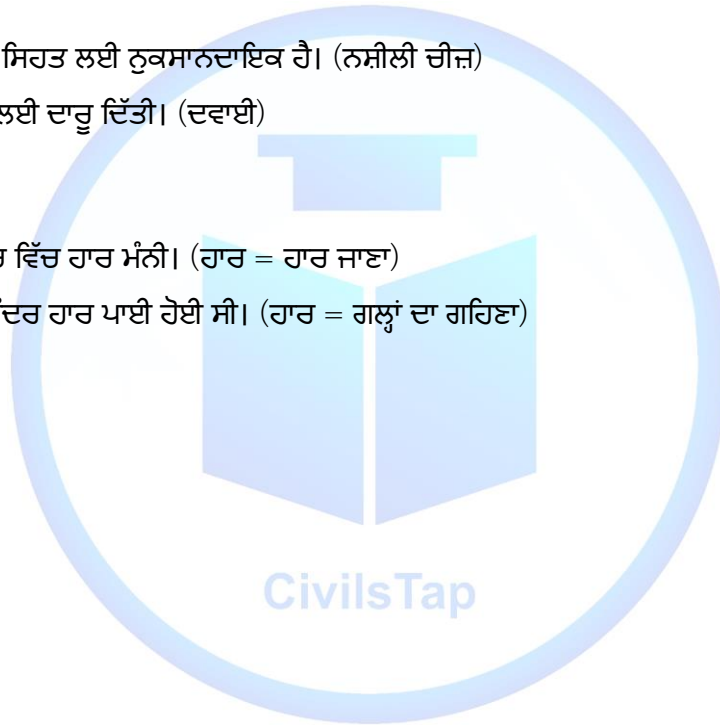
- (ਅ) ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਿੱਲਾ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। (ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਪ)
(ਬ) ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਰਾਜੇ ਕਿੱਲੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। (ਕਿਲ੍ਹਾ/ਕਿਲਾ)

4. ਦਾਰੂ

- (ਅ) ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਦਾਰੂ ਸਿਹਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੈ। (ਨਸ਼ੀਲੀ ਚੀਜ਼)
(ਬ) ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਬਿਮਾਰੀ ਲਈ ਦਾਰੂ ਦਿੱਤੀ। (ਦਵਾਈ)

5. ਹਾਰ

- (ਅ) ਟੀਮ ਨੇ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਮੰਨੀ। (ਹਾਰ = ਹਾਰ ਜਾਣਾ)
(ਬ) ਦੁਲਹਨ ਨੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਹਾਰ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। (ਹਾਰ = ਗਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਹਿਣਾ)

CivilsTap

Quality & Affordable Education

PCS MAINS PREPARATION BUNDLE

PUNJAB PCS

Mains

TEST SERIES

Starting on 5th January 2026

OFFLINE/ONLINE

+91 90567 23751

Fee 5000/-

PUNJAB PCS

COMBO COURSE

- * MAINS TEST SERIES
- * MAINS CRASH COURSE

Fee 8000/-

ONLINE/OFFLINE

+91 90567 23751

PUNJAB PCS

MAINS

CRASH COURSE

STARTING ON 22TH DECEMBER

FEE- 5,000/-